

Bir Kalite Göstergesi Olarak Hastane Enfeksiyonları ve Hemşirelerin Enfeksiyonu Önlemedeki Önemi

*****

Hospital Infections as a Quality İndicator and The Importance of Nurses to Prevent Infection

Makale
Türü:

Derleme

Bircan KARA¹, Senem KARA², Nebahat ŞENOL³

Özet

Hastane enfeksiyonları hastaların hastaneye yattığı dönemde veya taburculuk sonrası 48 ile 72 saat içerisinde ortaya çıkan edinilmiş enfeksiyonlardır. Bu enfeksiyonlar, belirli önlemlerin ve rehberlerin uygulanması sonucunda azaltılabilir veya oluşması önlenebilir. Sağlık otoriteleri enfeksiyon oranlarının düşük olmasını o hastanede kaliteli bir bakım ve tedavi hizmeti verilmediğinin göstergesi olarak ifade etmektedirler. Enfeksiyonun önlenmesinde özellikle hasta ile en çok temas halinde olan hemşirelik mesleği mensuplarının önemi büyüktür. Bu açıdan bakıldığında hastanede bir kalite göstergesi olarak kayıt altına alınan enfeksiyon oranları hemşirelik uygulamaları ve yaklaşımlarından doğrudan etkilenmektedir.

Son yıllarda giderek önemi artan sağlıkta kalite standartları ve bu kalite göstergelerinden olan enfeksiyon oranları, hemşirelik uygulamalarından doğrudan etkilenmesi nedeniyle hemşirelerin bu konuda daha etkin rol almaları kalite stratejileri belirlenirken ve karar süreçlerinde hemşirelerin yer alması gerekmektedir. Bu bağlamda kurumların, hemşireleri enfeksiyonları önleme konusunda daha çok karar mekanizmalarına katmaları enfeksiyon oranlarını düşüreceği ve kurumda bakım tedavi kalitesini arttıracığı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Hastane enfeksiyonu, hemşire, sağlıkta kalite

Summary

Nosocomial infections are acquired infections that occur during hospitalization or within 48 to 72 hours after discharge. These infections can be reduced or prevented from occurring as a result of the implementation of certain precautions and guidelines. Health authorities state that the low infection rates are an indication that a quality care and treatment service is not provided in that hospital. Nursing professionals, who are in contact with the patient the most, have great importance in preventing infection. From this point of view, infection rates recorded as a quality indicator in the hospital are directly affected by nursing practices and approaches.

Nurses should take a more active role in this issue, and nurses should be involved in the decision processes, since the quality standards in health, which has become increasingly important in recent years, and the infection rates, which are among these quality indicators, are directly affected by nursing practices. In this context, it is thought that incorporating nurses into decision-making mechanisms to prevent infections will reduce infection rates and increase the quality of care and treatment in the institution.

Keywords: Hospitalinfection, nurse, quality in health

GİRİŞ

Hastane enfeksiyonları, hastanın hastaneye başvuru anında olmayan ve hastaneye yattıktan 48-72 saat sonra ortaya çıkan enfeksiyonlar olarak tanımlanmaktadır(1). Hasta hastaneden taburcu olduktan sonra 10 gün içinde gelişen enfeksiyonlarda hastane enfeksiyonu kapsamında değerlendirilmektedir(2). Bir enfeksiyonun hastane enfeksiyonu olup olmadığına; klinik gözlem, laboratuvar sonuçları, hasta kayıtlarının değerlendirilmesi ve diğer destekleyici bulgular dikkate alınarak karar verilmektedir(3). En sık görülen enfeksiyonlar münirer sistem enfeksiyonları, hastane kökenli pnömoni, cerrahi alan enfeksiyonları, damar içi kateter enfeksiyonları olduğu belirtilmektedir(4). Hastane kaynaklı enfeksiyonların hastalarda fonksiyonel bozukluklara, yaşam kalitesinin düşmesine, hatta ölüme, hasta ve hasta yakınlarında anksiyeteye neden olduğu ifade edilmektedir(5). Ayrıca hastanede yatış gün sayısının uzaması, yatak işgal oranının artışı, iş gücü kaybının ortaya çıkması, ilaç kullanımının artması, izolasyon ihtiyacı olması, ekstra laboratuvar ya da diğer tanı yöntemlerinin kullanımı gibi nedenlerle ekonomik yükü de arttırdığı ileri sürülmektedir(6). Tüm dünyada olduğu gibi

ülkemizde de hastane enfeksiyonları önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlıklı verilere ulaşılmasında birtakım sorunlar yaşansa da, Türkiye’de günümüzde hastane enfeksiyonu oranının ortalama %5-15 arasında değiştiği kabul edilmektedir(7). Bu enfeksiyonların önlenmesi, oluştuğunda ise tanı ve tedavisinin kısa sürede yapılabilmesi için gerçekleştirilen hastane enfeksiyon kontrol programları önemli sağlık hizmetleri arasında yer almaktadır (8). Hastalık Kontrol ve Koruma Merkezi tarafından 1970 yılında ABD’de “Ulusal Nozokomiyal Enfeksiyon Sürveyans Sistemi” oluşturulmuş ve yapılan çalışmalar sonucunda hastane kökenli enfeksiyonların 1/3 oranında azaldığı gösterilmiştir(9). Hastane enfeksiyon kontrol programları başlangıçta sadece bir sürveyans sistemi olarak görülürken, daha sonraları yapılan çalışmalar ile hastaların klinik sonuçlarını direkt olarak etkileyen önemli bir kalite iyileştirme programı olarak kullanılmaya başlanmıştır(10). Bununla birlikte kalite iyileştirme çalışmaları kapsamında hastane enfeksiyonlarının azaltılması, enfeksiyondan korunma ve oranların düşürülmesinde, hastalar ile en fazla temas eden, 24 saat birlikte olan ve sağlık hizmetlerinin kesintisiz olarak

verilmesini sağlayan hemşirelere çok büyük roller düştüğü bilinmektedir(11). Bu nedenle ulusal ve uluslararası kalite programlarının tümünde bir gösterge olarak kullanılan enfeksiyon oranlarının kontrol altına alınmasında ve buna yönelik olan uygulamalarda, hemşirelik uygulamalarının büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir(12). Bununla birlikte hastane kaynaklı enfeksiyonların hemşirelik uygulamalarından doğrudan etkilendiği bildirilmektedir(13). Yapılan çalışmalarda hemşirelerin enfeksiyon kontrol standart önlemlerine uyumunun enfeksiyon oranlarını etkilediğini göstermektedir(14). Bu bağlamda hemşirelere önemli roller düşmekte ve uygulanan standart önlemlere riayet edilmesinin enfeksiyonları önemli ölçüde azaltacağı ve buna bağlı olarak hem maliyette bir düşüş hem de hasta yatış gün sayısı azalarak iş gücü kaybının önleneceği düşünülmektedir(15).

Bu derlemede; bir kalite göstergesi olan hastane enfeksiyonlarını azaltma ve önlemedeki hemşirelik uygulamalarını güncel literatür ışığında incelemek ve hemşirelik uygulamaları ile enfeksiyon ilişkisini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Hastane Enfeksiyonlarının Kalite Üzerine Etkisi

Son yıllarda kamu ve özel sektörde hastane sayısındaki hızlı artış, beraberinde yoğun rekabeti getirmiştir. Bu rekabette öne çıkabilmek için hastaneler de hizmet kalitesini artırma yoluna gitmişlerdir(16). Hastane

enfeksiyonları yataklı tedavi kurumlarının hizmet kalitesinin göstergesi olup, gerek maliyeti gerekse epidemiyolojik özellikleri nedeniyle uzun süredir dünyanın ilgi odağı konumdadır(17). Hastane enfeksiyonları, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli bir sağlık sorunu olma özelliğini sürdürmektedir(18). Hastane enfeksiyon etkenlerinin bilinmesi ve bu verilerin yıllar içinde izlenmesi, enfeksiyon kontrol politikalarına yön verme ve hastanelerdeki hizmet kalitesi açısından önemlidir(19).

Enfeksiyon hastalıklarının kalite boyutu; “Enfeksiyon hastalıkları ve bu hastalıkları tanımlamaya yardımcı olan özelliklerini araştıran, tanılayan, tedavi ve bakımının sürdürülmesini sağlayan ve tedavi bakım sürecinde hasta odaklı yaklaşıma sahip olan disiplinler arası bir süreçtir. Bu sürecin yerine getirilmesi ve ortaya çıkarılması için bazı sorular sorulur. 5N (ne, nerede, ne zaman, neden ve nasıl) ve 1K (kim) olarak formüle edilebilecek bir soru toplamı ile sonuca ulaşılmaktadır.” Kaliteli bakım ve tedavi amacını gerçekleştirmeye yönelik yapılacak uygulama rehberleri ve soru cevap ilişkisi çalışanlar için oldukça önemlidir(20). Tedavi hizmetinden yararlanmak için hastanelere başvuran hastaların belirli bir disiplin ve kalite anlayışı ile tedavisinin yapılması hayati önem taşımaktadır(21). Gelişigüzel ve amaç dışında yapılan bir takım uygulamalar hastane enfeksiyonunun yayılmasına ve artmasına neden olabilir. Bu konuda özellikle hasta ile temas halinde olan hekim ve hemşirelerin iyi uygulama örneklerini rehber edinmelerini ve

sürekli eğitim, gelişim ilkesine dayalı bir çalışma disiplini kendilerine ilke edinmeleri gerekmektedir(12). Bu bağlamda hasta ile temas halinde olan mesleklerin enfeksiyon ve enfeksiyonları önleme konusunda eğitimleri ve konu ile ilgili güncel gelişimleri yakından takip etmeleri gerekmektedir(22).

Hastane enfeksiyonları konusunda TürkiyeSağlık Sistemi içerisinde toplam kalite yönetimi anlayışı çerçevesinde hastanelerdeki uygulamaları 2003 yılı ve sonrasında çalışmalar hızlanmıştır(23). Bu çalışmalar kapsamında hastane enfeksiyonları hastanelerde kaliteli bakımın bir göstergesi olarak izlenmeye başlanmış ve kalite modülleri içerisinde hastane performansının bir parçası olarak yer aldığı görülmektedir(24). Sağlık bakanlığı kalite modülleri içerisinde bir gösterge olarak yer alan hastane enfeksiyon oranları daha sonra hastanenin ve hastane yöneticilerinin performans karnesinde bir not olarak da yer almaya başlamıştır(25). Bu gelişmeler sonrası hastanelerde enfeksiyon önleme çalışmaları hızlanmış bu konuda gereken adımlar hastaneler tarafından atılmaya başlanmıştır. Bu göstergenin özellikle hemşirelik faaliyetlerinden etkilendiği bilinmekte olup enfeksiyonları önlemede hemşirelerin stratejik konumunun farkına varılmıştır(26). Bu bağlamda özellikle son yıllara gelindiğinde değişen şartlar ile birlikte kurumlar bu kalite göstergesinin iyileşmesi ve iyileştirmelerin sürekli kılmak amacıyla bu konudaki eğitim, araştırma geliştirme gibi faaliyetleri önemsemekte ve ona yönelik uygulamalar yapmaktadır(27). Yapılan bu

uygulamalar kalite açısından kimi zaman yararlı olabilmekle beraber kimi zaman fiziki, mali veya insan kaynakları nedeniyle yavaş sonuç verebilmektedir(28). Günümüzde bu sonuçların elde edilmesi hızlı gelişmelere karşın yavaş elde edilebilmektedir(29)

İlerleyen dönemde mali açıdan ve kalite uygulamaları bakımından beklenen gelişimlerin görülebilmesi için sürecin stratejik planlamalar, öngörüler ve araştırma geliştirme yatırımları ile desteklenmesi gerekmektedir.

Sağlıkta Kalite Göstergesi olarak Enfeksiyon ve Hemşirelik Uygulamalarının Enfeksiyon Üzerine Etkisi

Hastane enfeksiyonları ülkemizde ve dünyada sağlık sistemlerinin en büyük sorunlarından biridir. Hastane enfeksiyonlarının bir kalite göstergesi olarak kabul edilmesinde sürveyans ve tanı koymanın oldukça önemli olduğu ileri sürülmektedir(24). Etkin sürveyansın sağlık kurumlarındaki öneminin yanında bütün ülkede, hatta teknolojik gelişmeler sonucunda insan hareketinin artmasından dolayı bütün dünyada salgınların önlenmesi için hayati önem taşımaktadır. Son yıllarda dünyada artan pandemi gibi olaylar enfeksiyonları önlemede sürveyansın ve enfeksiyonları önlemeye yönelik olan uygulamaların önemini ortaya koymaktadır(30). Bununla birlikte sağlık bakanlığının hasta bakım kalitesini artırmaya ilişkin çalışmaları da son yıllarda hız kazanmış ve hastane enfeksiyon oranları bir kalite göstergesi, hatta kurumların bir performans belirteci olarak izlenmeye başlanmıştır(31). Kalite çalışmaları kapsamında hemşirelik

mesleğinin bu konudaki uygulamaları da gittikçe önem kazanmakta olup enfeksiyon önlemlerine yönelik yapılan uygulamaların da enfeksiyon oranlarını doğrudan etkilediği bilinmektedir. Bunun yanı sıra hemşirelerin hastayla en çok temas halinde olan sağlık personeli olması nedeni ile hastane enfeksiyonlarının hemşirelik uygulamalarından doğrudan etkilenen bir kalite göstergesi olmasına, başka bir ifade ile hemşireliğe ya da hemşirelik uygulamalarına duyarlı bir kalite göstergesi olmasına neden olmuştur(32). Bu açıdan bakıldığında hasta bakımı sırasında enfeksiyonu önlemeye yönelik yapılan her hemşirelik uygulaması hastane enfeksiyonlarını doğrudan etkilemektedir(33). Dünya Sağlık Örgütüne enfeksiyonları önlemeye yönelik uygulamalara uyum sağlamanın gelişmiş ülkelerde enfeksiyonları %20 gelişmekte olan ülkelerde ise %40 oranında önleyebileceğini ileri sürmektedir(34). Yapılan çalışmalarda hastanelerde kanıta dayalı uygulamalar ışığında hazırlanan uygulama rehberlerinin kullanımının hastane enfeksiyon oranlarını düşürdüğü saptanmıştır(27, 35). Yapılan diğer çalışmalarda da hemşirelik uygulamalarının hastane enfeksiyonlarını %40-50 oranında azalttığı ileri sürülmektedir(36, 37). Bu çalışma sonuçları hastane enfeksiyonlarının önlenmesine yönelik yapılan hemşirelik uygulamalarının önemini ve hemşirelerin ulusal ve uluslararası enfeksiyon kontrol önlemleri rehber uygulamalarına uyumunu arttırmak için kurumların etkin politikalar kullanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle kurumların personel eğitimi

noktasındaki politikalarının bu konuda etkili olacağı düşünülmektedir. Bu konuda da hemşirelik hizmetleri yöneticilerinden destek alınmalı ve hemşirelerin bireysel ve kurumsal motivasyonları gözetilmelidir. Uygulanan politika ve stratejilerin hastane hasta bakım kalitesi ve memnuniyetini arttıracığı, iş gücü kaybını önleyeceği, sağlık bakım maliyetlerini doğrudan etkileyeceği, hasta ve hasta güvenliği açısından olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir(38).

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak mevcut literatür incelendiğinde hastane enfeksiyonlarının sağlık sistemine hem maddi hemde insan kaynakları açısından ciddi bir yük getirdiği, hastalar üzerinde olumsuz etki yarattığı gibi çalışanlar üzerinde de olumsuz etkilere neden olduğu, bununla birlikte hastane enfeksiyonlarının ortaya çıkmasıyla hasta hizmet kalitesinin düştüğü ve bu açıdan hastaneler için oldukça önemli olan bir kalite göstergesi olduğu görülmektedir. Hemşirelerin enfeksiyonu önlemeye yönelik ulusal ve uluslararası enfeksiyon önlem standartlarını uygulamasının enfeksiyon oranlarını doğrudan etkilediği görülmektedir. Bununla birlikte hastane enfeksiyonlarının hemşirelik uygulamalarından doğrudan etkilenen bir kalite göstergesi olup, kurumların enfeksiyon önlemede izleyeceği yöntem ve metotlarda hemşireler ile iş birliği yapmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca hastane enfeksiyonları konusunda sürveyans çalışmalarının daha sıkı yapılması ve hemşirelerin enfeksiyon kontrol uygulamaları konusunda belirli periyotlarda eğitim alması

hemşirelerin bu konudaki bilgilerini güncel tutacak olup hemşirelerinde eğitim konusunda teşvik edilmesi gerekmektedir. Hemşirelik uygulamalarının enfeksiyon oranları üzerine etkisini araştıran çalışmaların kısıtlı olduğu görülmekte olup bu konudaki çalışmaların artırılması, hemşirelik mesleği akademisyenlerinin de güncel gelişmelerin takip edilmesi konusunda hastanede çalışan hemşirelere rehberlik etmesi, hastanelerin enfeksiyonları önleme kalite çalışmaları kapsamında özellikle hemşirelik mesleğinin daha aktif katılımının sağlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Çerçi S. Hastane enfeksiyonları ve hemşirelerin hastane enfeksiyonlarının önlenmesine ilişkin bilgi düzeyleri (Kırklareli örneği): Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2014.
2. Kölgeliler S, Küçük A, Demir NA, Özçimen S, Demir LS. Yoğun bakımlardaki hastane enfeksiyonları: etiyoloji ve predispozitif faktörler. Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi. 2012(1):1-5.
3. Sydnor ER, Perl TM. Hospital epidemiology and infection control in acute-care settings. Clinical microbiology reviews. 2011;24(1):141-73.
4. Leblebicioğlu H. Kısıtlı kaynaklar için enfeksiyon kontrolü için organizasyonlar. FLORA. 2011;16(3):93-102.
5. Ağırbaş İ. Sağlık bakımını ile ilişkili enfeksiyonların maliyet analizi. 2015.
6. Ertek M. Hastane enfeksiyonları: Türkiye verileri. İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri. 2008;60:9-14.
7. Şardan YÇ. Hastane Enfeksiyonları: Dünya'da ve Türkiye'de Mevcut Durum ve Yeni Hedefler. 2010.
8. Yalçın An. Hastane enfeksiyonları maliyet analizi. İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Sempozyum Dizisi. 2008(60):15-22.
9. Yıldırım N, Tapan B, Gayef A, Sezen A, Alıcı S, Kayan Tapan T. Applications for the prevention of nosocomial infections and a hospital practice. The Journal of Tepecik Education and Research Hospital. 2015;25(2):93-100.
10. Organ A, Gürbüz T. Hastanelerde enfeksiyon alanlarının belirlenmesi için yönelik istatistiksel kalite kontrol çalışması. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2012(13):43-54.
11. Ezer A. Hastane enfeksiyonları, önlenmesi ve korunması: Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2014.
12. Erden S, Kahraman Bb, Bulut H. Yoğun bakım ünitelerinde çalışan doktor ve hemşirelerin izolasyon önlemlerine uyumlarının değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2015;4(3):388-98.
13. İrmak B, Bulut H. Hemşirelerin "Hemşirelik Bakımına Duyarlı Kalite Göstergeleri" Hakkındaki Görüşleri. Sağlık Akademisi Kastamonu. 2021;8(1):1-2.
14. Güden E, Öksüzkaya A, Çetinkara K. Kayseri İli Kamu Hastanelerinde Sağlıkta Kalite Standartlarının Değerlendirilmesi. Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi. 2010;2(2):144-66.
15. Gürsoy B. Hastane Enfeksiyonlarında Maliyet Analizi: Olgu-Kontrol Çalışması. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2008;5(1):15-21.
16. Doğan İF, Bakan İ, Hayva S. Sağlık Sektörünün Temel Aktörleri Olan Hastanelerde Rekabet Stratejilerinin Kaliteye Etkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2017;16(62):817-35.
17. Gökler ME. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde endürolojik cerrahi işlem sonrasındaki gelişen hastane enfeksiyonlarının maliyet ve kontrol önlemlerinin etkisi. 2015.
18. Özçetin M, Saz EU, Karapınar B, Özen S, Aydemir Ş, Vardar F. Hastane enfeksiyonları; sıklığı ve risk faktörleri. J Pediatr Inf. 2009;3(3):49-53.

19. Karahocagil MK, Yaman G, Göktaş U, Sünnetçioğlu M, Çıkman A, Bilici A, et al. Hastane enfeksiyon etkenlerinin invadirenc profillerinin belirlenmesi. 2011.
20. Taş E. Sağlık kurumlarındaki teyileştirme uygulamaları; sağlık bakım ililişkilien enfeksiyonlarının yönetimi üzerine bir araştırma: Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2019.
21. Devrim İ, Gülfidan G, Tavlı V, Dizdarer C, Yaşar N, Oruç Y, et al. Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesinde Antibiyotik Kullanımına İlişkin Nokta Prevelans Çalışması. *Journal of Pediatric Infection/Cocuk Enfeksiyon Dergisi*. 2009;3(1).
22. Günaydın M. Hastane Enfeksiyonları ve El Hijyeni. 24. DAS Eğitim Semineri, 15 Haziran 2013, Karaman. 2020.
23. Meltem K, YAZICI G. Yoğun Bakım Ünitesinde Sık Görülen Sağlık Hizmetiyle İlişkili Enfeksiyonların Önlenmesinde Kanıta Dayalı Uygulamalar. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi*. 2(3):25-44.
24. Oğuz B, Oğuz B, Kurutkan MN. Hastane kaynaklı enfeksiyonları azaltmanın altın kuralları. *Hijyen: Kamu ve özel hastane karşılaştırması*. *Konuralp Medical Journal*. 2013;5(2):36-42.
25. Tarım M. Sağlık Organizasyonlarında Performans Ölçme ve Dengeli Puan Cetveli (Balanced Scorecard). *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*. 2004;7(2).
26. Taşkiran F. Hastane enfeksiyonlarında hemşirenin sorumluluğu. *İzmir: İzmir Üniversitesi*; 2015.
27. Sevim Ş, Esra U, Afacan S, Sönmezoğlu M. Yoğun Bakım Enfeksiyonlarının Önlenmesinde Bakım Paketlerinin Kullanımı. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2019;23(1):27-35.
28. Tengilimoğlu D, Toygar ŞA. Hastane performansının ölçümünde PATH yöntemi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*. 2013;3(1):50-78.
29. Özata M, Altuncan H. Hastanelerde tıbbi hatıraların görülme sıklıkları, tıbbi hatıraların ve tıbbi hatıraların belirlenmesi: Konya örneği. *Tıp Araştırmaları Dergisi*. 2010;8(2):100-111.
30. Önal Ö, Kalaycı Ö. Türkiye'de Covid-19 Pandemisi Sürecinde, Filyasyon, Sürveyans ve Temaslı Takibi Çalışmaları. *Medical Journal of Suleyman Demirel University*. 2021;28.
31. Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı, Bilim Bh. Sağlık Bakım ve Hasta Hizmetleri 2017 [Available from: <https://khgmsaglikbakimdb.saglik.gov.tr/Eklenti/23884/0/bakim-hizmetlerinde-bilim-7pdf.pdf>]. E.T:11.11.2022
32. Yücel Ç, Gülten K. Perinatal Dönemde COVID-19 Enfeksiyonu Yönetimi: Sağlık Çalışanlarına Öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2020;7(Özel Sayı):25-33.
33. Efe S, Sak İ, İnal V. Üçüncü Basamak Karma Bir Yoğun Bakım Ünitesinde Kalite Göstergelerinin Retrospektif Değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Medical & Surgical Intensive Care Medicine/Dahili ve Cerrahi Bilimler Yoğun Bakım Dergisi*. 2018;9(1).
34. Organization WH. World health statistics 2022: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals. 2022.
35. Al-Jubouri M. Assessment of Nurse's Knowledge about Nosocomial Infection at Hospitals in Baghdad City. *Journal of Kufa for nursing science*. 2014;4(1).
36. Barrera-Cancedda AE, Riman KA, Shinnick JE, Bottenheim AM. Implementation strategies for infection prevention and control promotion for nurses in Sub-Saharan Africa: a systematic review. *Implementation Science*. 2019;14(1):1-41.
37. Akbayrak N, Bağcıvan G. Yoğun Bakım Ünitelerinde Sık Görülen Enfeksiyonların Önlenmesinde Kanıta Dayalı Uygulamalar. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2010;13(4):65-71.
38. Arafat MA, Mahdy AY, El-Kashif MM. The effect of evidence-based guidelines on nurses' performance in respect to nosocomial infection at medical-surgical and obstetrician departments. *American Journal of Nursing*. 2018;6(6):507-14.

Geliş Tarihi: 12.12.2022

Kabul Tarihi: 23.12.2022

*¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü-posta: bircankara91@gmail.com
[ORCID:0000-0001-8220-8929](https://orcid.org/0000-0001-8220-8929) Hemşirelikte Yönetim Doktora Programı Öğrencisi*